

Обмеженість ресурсів спричиняє раціональну поведінку виробників, які повинні робити вибір між конкуруючими цілями їх використання. Водночас споживачі мають вибір між конкуруючими напрямками використання грошей, що змушує продавців вступати в конкурентну боротьбу за гроші споживачів. Класики політичної економіки А. Сміт і Д. Рікардо відзначили, що конкуренція є змагання заради прибутку [1, 88].

У наукових працях І. Ансоффа та М. Портера закладено теоретичні основи щодо розуміння понять «конкуренція», «конкурентоспроможність», «конкурентні переваги», їх взаємозв'язок та вплив на процеси планування та стратегічного управління підприємством [2, 221].

У роботах М. Портера також детально досліджено міжнародну конкуренцію як економічну категорію, її форми та шляхи підвищення. Вище названі науковці по праву вважаються корифеями у теорії конкуренції. Й. Шумпетер також здійснив суттєвий вклад у розвиток теорії конкуренції, визначивши, що досконала конкуренція для суспільства – це стимул для мінімізації витрат і максимального наближення оплати праці до її граничної продуктивності. Ефективна конкуренція, за Шумпетером, можлива тільки за умов економічної динаміки. Цей стан забезпечується якісно новим рівнем виробництва, що базується на безперервному запровадженні нововведень, новаторстві на всіх рівнях технології, управління й організації виробництва, якості продукту, освоєння нових ринків збуту, сировини. Тобто ефективна конкуренція – це конкуренція нового типу, побудована на новаторстві [3, 77].

Конкуренція є основним інструментом регулювання ринкової економіки і важливою частиною ринкового середовища діяльності промислового підприємства. Наслідком конкуренції є, з одного боку, загострення виробничих і ринкових відносин, а з іншого – підвищення ефективності господарської діяльності, прискорення НТП. Конкуренція відноситься до неконтрольованих факторів, які впливають на діяльність організацій і які не можуть управлятися організацією. Ринковий механізм конкуренції має основостворююче значення для підприємницької діяльності, що визначає як неминуче системне значення умов конкуренції для концептуального обґрунтування підприємницької етики.

Конкуренція є необхідною і найважливішим елементом ринкового механізму господарювання, але характер і форми її на різних ринках і в різних ринкових ситуаціях неоднакові. В умовах ринкової економіки конкуренція є важливим механізмом економічних зв'язків між виробниками та споживачами. Хоча конкуренція і пов'язана з певними витратами (зокрема, з посиленням соціально-економічної диференціації в суспільстві), вона забезпечує чималий економічний ефект, стимулюючи зниження цін, підвищення якості та асортименту випускаємої продукції, впровадження науково-технічних досягнень [4, 86].

Джерела та література

1. Базилевич В. Д. Економічна теорія. Політекономія. Практикум: навч. посіб./за ред. В. Д. Базилевич. Київ: Знання, 2010. 494 с.
2. Портер М. Е. Стратегія конкуренції/пер. з англ. А. Олійник, Р. Сільський. Київ: Основи, 2009. 390 с.
3. Рудницька М. О. Мікроекономіка: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2008. 360 с.
4. Филюк Г. М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 404 с.

Томай В. – студент

Науковий керівник: к. е. н., доц.

В. Шевчук

Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ, Україна

Інфляція в умовах інноваційної моделі розвитку економіки України

Інноваційна економіка належить до типу економіки, заснованого на потоці інновацій, постійному технологічному вдосконаленні, виробництві та експорті високотехнологічної продук-

ції з високою додатковою вартістю і самих технологій. За такого типу економіки, прибуток приноситься державі завдяки інтелектуальній діяльності новаторів і вчених в інформаційній сфері.

Нині стан економіки України, як галузі інновацій, так і в цілому, характеризується сповільненням темпів розвитку. Для підтвердження цього, візьмемо рейтинг найбільш інноваційних країн світу, складений агентством Bloomberg станом на 2019 рік. Цей рейтинг складається на базі десятків критеріїв, до основних належать:

- витрати на дослідження і розробки;
- виробничі потужності;
- концентрація високотехнологічних компаній;
- якість освіти.

Розглянемо цей рейтинг більш детально (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг Bloomberg Innovation Index 2019 [1]

Місце в 2019	Місце в 2018	Зміни за рік	Країна (Економіка)	Загальний бал	Інтенсивність НДДКР	Виробництво доданої вартості	Продуктивність	Щільність високих технологій	Ефективність вищої освіти	Концентрація досліджень	Патентна активність
1	1	0	Південна Корея	87,38	2	2	18	4	7	7	20
2	4	+2	Німеччина	87,30	7	3	24	3	14	11	7
3	7	+4	Фінляндія	85,57	9	16	5	13	9	8	5
4	5	+1	Швейцарія	85,49	3	4	7	8	13	3	27
5	10	+5	Ізраїль	84,78	1	33	8	5	36	2	4
6	3	-3	Сінгапур	84,49	13	5	11	17	1	13	14
7	2	-5	Швеція	84,15	4	15	9	6	20	5	25
8	11	+3	США	83,21	10	25	6	1	43	28	1
9	6	-3	Японія	81,96	5	7	22	10	39	18	10
10	9	-1	Франція	81,67	12	41	13	2	11	20	15
...
53	46	-7	Україна	48,05	54	58	60	37	28	46	35

Згідно з цим рейтингом, Україна перемістилась із 46-го місця у 2018 р. на 53-тє у 2019 р. [1]. Таке зниження спричинено низкою негативних явищ і факторів, що вплинули на економіку країни. Серед яких: військовий конфлікт на сході, боротьба з корупцією, забезпечення соціальної справедливості. Особливої актуальності в цих умовах набуває проблема інфляції і шляхів її подолання.

Як відомо, інфляція – це тривале зростання загального рівня цін, що відображує зниження купівельної спроможності грошової одиниці [2]. Інфляція є багатограним, складним процесом, який відображає всі основні проблеми і суперечності економіки будь-якої країни. Найбільше вона проявляється в систематичному переповненні каналів грошового обігу масою надлишкових грошових ресурсів, що призводить до знецінення та додаткового перерозподілу національного доходу й національного багатства на шкоду населенню. Виходячи з цього, інфляція призводить до кризи державних фінансів, що у свою чергу спричинює швидке знецінення податків та інших надходжень у державну скарбницю, в результаті чого зростає видаткова частина бюджету. Тобто інфляція є причиною постійного зменшення реальної вартості доходів бюджету, що безпосередньо впливає на різні сфери економіки (в тому числі і на інноваційну), так як на їх розвиток виділяється менше фінансів.

Головним принципом боротьби з інфляцією є усунення джерел її походження. Оскільки існують об'єктивні причини виникнення інфляції, то повністю її усунути неможливо. У зв'язку з цим, для боротьби з інфляцією, доцільним є використання такого інструмента державного

регулювання, як антиінфляційна політика, який полягає не у ліквідації інфляції, а у зниженні високих та утриманні стабільно низьких темпів прогнозованої інфляції.

Антиінфляційна політика – це сукупність ефективних заходів держави, спрямованих на реальну стабілізацію рівня споживчих цін [3]. Мета антиінфляційної політики держави полягає у встановленні контролю за інфляцією і досягненні прийнятних для економіки темпів її зростання. Ефективна антиінфляційна політика має базуватись на об'єктивних економічно обґрунтованих системних прогнозах.

Системне прогнозування інфляційних процесів передбачає визначення тенденцій у динаміці індексу інфляції за допомогою аналітичних трендів, а також оцінки, з одного боку – ступеня впливу монетарних, фінансових та інших макроекономічних показників на індекс інфляції, а з іншого – оцінки впливу інфляції на динаміку реального валового внутрішнього продукту.

Для кращого розуміння інфляційних процесів, що відбуваються в Україні, розглянемо індекс інфляції за останні 6 років (табл. 2).

*Таблиця 2***Індекс інфляції в Україні з 2015 по 2020 рр. [4]**

Період	Індекс інфляції, %	Інфляція, %	Зміна
2015	143,30	43,30	+18,30 %
2016	112,40	12,40	-30,60 %
2017	113,70	13,70	+1,70 %
2018	109,80	9,80	-4,20 %
2019	104,10	4,10	-5,90 %
2020	101,70	1,70	-2,30 %

Як бачимо, впродовж аналізованого періоду держава проводила успішну антиінфляційну політику, проте їй поки-що не вдалося досягти оптимального рівня індексу інфляції (що становить 2–4 % на рік).

Для врегулювання індексу інфляції та дотримання оптимального рівня цін в Україні, доцільним є застосування короткострокових та довгострокових методів з боку держави.

За допомогою короткострокових методів можна сповільнити темп росту цін через 3–4 місяці. До них можна віднести:

- державне адміністрування цін;
- ревальвація гривні;
- обмеження споживання;
- скасування імпортного мита на продукти харчування;
- продовольчі інтервенції.

При використанні довгострокових методів, рівень цін стабілізується щонайменше через рік. До них відносяться:

- стимулювання сільського господарства;
- масштабна модернізація промисловості, нарощування темпів зростання виробництва;
- пошук нових інвестиційних інструментів з високою дохідністю.

Таким чином, мета антиінфляційної політики держави полягає в тому, щоб установити контроль над інфляцією і досягти прийнятних її темпів для економіки. Важливим завданням у боротьбі з інфляцією є подолання економічного спаду, кризи неплатежів, зниження інвестиційної активності, формування стабільної ринкової інфраструктури, оздоровлення економіки, пов'язане з підтримкою пріоритетних галузей економіки, стимулювання експорту продукції, виваженою протекціоністською політикою і валютною політикою, що сприяє вирішенню питань конкурентоздатності вітчизняних товарів. Подолавши інфляцію, в держави з'являться додаткові кошти для фінансування її галузей, до яких належать і інновації.

Джерела та література

1. Bloomberg назвав найбільш інноваційні економіки світу. Україна в кінці рейтингу. URL: <https://landlord.ua/news/bloomberg-nazvav-naibilsh-innovatsiini-ekonomiky-svitu-ukraina-v-kintsi-reitynhu/>

2. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/>
3. Політична економія: підручник/В. Г. Федоренко, О. М. Діденко, М. М. Руженський, О. Ф. Іткін; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В. Г. Федоренка. Київ: Алерта, 2008. 487 с. URL: https://pidru4niki.com/158407208807/politekonomiya/politichna_ekonomiya
4. Індекс інфляції з 2000 по 2020 рр. URL: https://bankchart.com.ua/spravochniki/indikatory_rynka/inflation_index

Туровська А. – студентка

Науковий керівник: д. е. н., проф.
В. Ільїн

Київський національний економічний
університет імені В. Гетьмана
м. Київ, Україна

Сучасний стан економіки України: тенденції та проблеми розвитку

В сучасних реаліях стан економіки країни можна порівнювати з загальним рівнем розвитку та життя в ній. Для підтримки стабільної та ефективної економіки, з'являється постійна потреба в реформуванні, інноваційності та інтеграції.

На даний момент національна економіка нестабільна. Причиною цього є введення карантину. ВВП значно скоротився, велика кількість підприємств закрилися, що спричинило ріст безробіття, також зменшилися податкові надходження до держбюджету. Але ще до пандемії, можна було прогнозувати негативні зміни в економіці. Проблема полягає в тому, що для позитивного та ефективного розвитку економіки, потрібно починати зміни на законодавчому рівні, започатковувати реформи.

На сьогодні багато вчених розглядало та досліджувало цю тему. А саме, що позитивно чи негативно впливає на економіку, а також які фактори можуть допомогти стабілізувати її стан та пришвидшити розвиток. Саме щодо, останнього аспекту думки вчених розділилися. Так Я. А. Максименко вважає, що тільки комплексний підхід до вирішення проблеми дозволить забезпечити економічний розвиток у нашій країні. За його думкою, потрібно посилювати зовнішньоекономічну співпрацю, створювати сприятливі умови для розвитку всіх галузей, удосконалювати та реформувати фіскальну, монетарну, валютну політики, а також здійснювати державну підтримку певних галузей [1]. Але О. В. Полуяктова має іншу думку: «Вихід із важкого становища – в прискоренні господарських реформ, спрямованих на створення повноцінної сучасної економіки з відповідними механізмами соціального захисту. Хоча розвиток подій в економіці не піддається точному прогнозуванню, однак наполеглива реалізація намічених реформ здатна швидко дати». Також в статті наголошується на потребі країни в інноваціях [2].

Завдання цього дослідження полягає в розгляді сучасного стану національної економіки, виявленню проблем та які саме фактори дозволять вирішити їх, а також тенденцій розвитку.

Економіка – це сильна сторона будь-якої країни. Вона повинна бути стабільною, сприяти розвитку підприємств та підтримувати високий рівень життя громадян. Головним показником економіки є Валовий внутрішній продукт. На рис. 1 можна побачити, що в другому кварталі 2020 року ВВП склало 867 782 млн грн.

Спируючись на статистику, з 2016 по 2019 роки спостерігалася позитивна динаміка, але в 2020 році порівняно з 2019 роком надходження зменшилися на 247 120 млн грн. А про ж саме свідчить показник ВВП? Це сукупна вартість всього виробленого на території країни за певний проміжок часу. Зростання ВВП свідчить про ріст рівня життя громадян, а його падіння, що виникають певні серйозні проблеми в економіці країни. В випадку України такий показник свідчить про початок кризи. З початком введення карантину, велика кількість підприємств закрилося, що негативно вплинуло на певну кількість факторів, особливо це залишило великий